

Huvudman

Filipstads kommun
kommun@filipstad.se

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Nykroppa skola i Filipstads kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Filipstads kommun att senast den **21 mars 2025** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande att undervisning bedrivs under ledning av lärare, starta frånvaroutredning, särskilt stöd, kränkande behandling och ordningsregler. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Filipstads kommun att senast den **19 augusti 2025** ha vidtagit nedan angiven åtgärd avseende brist rörande undervisning av behöriga och legitimerade lärare (p. 2 nedan). Den vidtagna åtgärden ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Filipstads kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Filipstads kommun ska vidta följande åtgärder

Undervisning bedrivs under ledning av lärare

1. Se till att undervisningen bedrivs av personer som är anställda som lärare. Detta gäller exempelvis i ämnena hem- och konsumentkunskap och idrott

och hälsa. Huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder ska innefatta uppgift om vilka lärare som ansvarar för undervisningen i dessa ämnen, anställningsavtal för berörda lärare samt underlag som styrker lärarnas legitimation och behörighet. Om skollagens undantagsregler är tillämpliga ska det i dessa fall framgå lärarens erfarenhet och utbildning. Huvudmannen ska även redogöra för skälen till att huvudmannen bedömt att en undantagsregel varit tillämplig för de lärare som bedriver undervisning med stöd av en sådan undantagsregel. (1 kap. 3 § och 2 kap. 10, 13, 15, 18–21 §§ skollagen)

Undervisning av behöriga och legitimerade lärare

2. Se till att undervisningen i så stor utsträckning som möjligt bedrivs av lärare som är legitimerade och behöriga för den undervisning de bedriver. Detta gäller exempelvis ämnena musik och svenska som andraspråk. Huvudmannen ska i samband med redovisningen av vidtagna åtgärder inkomma med en förteckning över undervisande personal på skolenheten där det framgår lärarnas legitimation och behörigheter samt vilka ämnen och årskurser som lärarna bedriver undervisning i. (2 kap. 13 och 18 §§ skollagen)

Starta frånvaroutredning

3. Se till att vid minst ett tillfälle före **den 20 december 2024** informera samtliga lärare och övrig skolpersonal om skollagens krav på utredning vid upprepad eller längre frånvaro, oavsett om frånvaron är giltig eller ogiltig. Huvudmannen ska dokumentera skriftligt när och hur informationen har förmedlats. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (2 kap. 34 § andra stycket och 7 kap. 19 a § skollagen)
4. Se till att rektorn tillsammans med lärare och annan personal senast den **16 januari 2025** uppmärksammar vilka av skolans elever som har upprepad eller längre frånvaro, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro. En förteckning över dessa elever ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (7 kap. 19 a § skollagen)
5. För varje uppmärksammas elev med upprepad eller längre frånvaro ska rektorn, om det inte är obehövt, se till att det inleds en utredning om orsakerna till frånvaron. Utredningen ska genomföras i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt med elevhälsan. Rektorn ska dokumentera när frånvaroutredningar inletts och slutförts för respektive elev från och med **den 4 december 2024 till och med den 17 mars 2025**. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (7 kap. 19 a § skollagen)

Särskilt stöd

6. Se till att vid minst ett tillfälle före den **20 december 2024** informera samtliga lärare och övrig skolpersonal om skollagens krav kring när de ska anmäla till rektorn att en elev kan vara i behov av särskilt stöd. Huvudmannen ska dokumentera skriftligt när och hur informationen har förmedlats. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (2 kap. 34 § andra stycket och 3 kap. 7 § skollagen)
7. Se till att rektorn senast den **16 januari 2025** tillsammans med samtliga lärare som bedriver och därmed ansvarar för undervisningen, identifierar och dokumenterar vilka elever som, trots extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, befaras inte uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas. Huvudmannen ska inkomma med denna dokumentation i samband med redovisningen av vidtagna åtgärder. (3 kap. 7 § skollagen)
8. Se till att rektorn för varje elev som identifieras i samband med åtgärd 7 ovan, samt för varje elev som därutöver anmäls kunna vara i behov av särskilt stöd, startar en utredning om respektive elevs behov av särskilt stöd. Rektorn ska dokumentera vilket datum en utredning har startats för respektive elev. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 7 § skollagen)

Kränkande behandling

9. Se till att vid minst ett tillfälle innan **den 20 december 2024** klargöra skyldigheten för all skolpersonal att, när en elev blir utsatt för kränkande behandling, agera genom att vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet. Huvudmannen ska dokumentera hur och när informationen har förmedlats. Dokumentationen ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (2 kap. 34 § andra stycket samt 5 kap. 6 § första och andra stycket skollagen)
10. Se till att vid minst ett tillfälle innan **den 20 december 2024** klargöra skyldigheten för all skolpersonal att vid kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling göra en anmälan till rektorn. Huvudmannen ska dokumentera hur och när informationen har förmedlats. Dokumentationen ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (2 kap. 34 § andra stycket samt 6 kap. 5 och 10 §§ skollagen)
11. Se till att personal, när de få kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten, anmäler

detta till rektorn. Rektorn ska dokumentera hur många sådana anmälningar som gjorts under perioden **den 4 december 2024 till och med den 17 mars 2025**. Huvudmannen ska även inkomma med fem kränkingsanmälningar om sådana gjorts. Dokumentationen ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (6 kap. 5 och 10 §§ skollagen, Lgr 22, 2.8 Rektorns ansvar)

Ordningsregler

12. Se till att ordningsreglerna utarbetas, följs upp och vid behov omarbetas under medverkan av eleverna. Huvudmannen ska dokumentera skriftligt när och hur eleverna har medverkat. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (5 kap. 5 § skollagen)

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser informera vårdnadshavare vid ogiltig frånvaro samt anmäla till huvudmannen när en frånvaroutredning har inletts.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.linkoping@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 330, 581 03 Linköping. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr SI 2024:4609) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån myndighetens risk- och väsentlighetsanalys våren 2024 inlett en tillsyn av Nykroppa skola i Filipstads kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Nykroppa skola följer gällande bestämmelser om undervisning bedrivs under ledning av lärare, undervisning av behöriga och legitimerade lärare, frånvaro, särskilt stöd, kränkande behandling samt ordningsregler.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan, elevassistenter och rektorn samt lektionsobservationer mellan den 26 och 27 september 2024. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat anställningsavtal. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen

och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Undervisning bedrivs under ledning av lärare

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av anställningsavtal som Skolinspektionen tagit del av framgår att två personer som bedriver undervisning på skolan inte är anställda som lärare utan som elevassistenter. Av skolans förteckning över undervisande personal framgår att en av elevassistenterna ansvarar för del av undervisningen i förskoleklassen samt undervisning i ämnet idrott och hälsa för årskurs 1–6.

Av intervjuer med elevassistenter, lärare och rektorn framgår att en annan elevassistent bedriver undervisning i ämnet hem- och konsumentkunskap för årskurs 6. Enligt rektorn är denna elevassistent ansvarig för undervisningen i ämnet hem- och konsumentkunskap.

Av intervjuer med elevassistenter, lärare och rektorn framgår vidare att det förekommer att elevassistent och undervisande lärare i årskurs 5–6 delar upp klassen och bedriver undervisning för en årskurs var. Lärare uppger att undervisande lärare planerar undervisningen i årskurs 5–6 men att elevassistenten får komma med synpunkter på planeringen. Vidare framgår av intervju med elevassistenter att elevassistenten i årskurs 5–6 bedriver, och därmed ansvarar för, undervisningen i årskurs 5–6 några dagar i månaden när undervisande lärare inte är på plats.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att undervisning definieras som processer som på lektioner eller vid andra lärtillfällen leds av lärare mot mål som anges i förordningar och andra författningar som ansluter till denna lag och som syftar till utveckling och lärande genom att elever inhämtar och utvecklar kunskaper och värden (1 kap. 3 § skollagen).

Av skollagen framgår även att rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter elevernas olika förutsättningar och behov. Rektorn fattar i övrigt de beslut och har det ansvar som framgår av särskilda föreskrifter i denna lag eller andra författningar. (2 kap. 10 § skollagen)

Enligt skollagen ansvarar en legitimerad lärare för den undervisning som han eller hon bedriver och endast den som har legitimation som lärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen. Om det inte finns någon legitimerad och behörig lärare att tillgå inom huvudmannens organisation eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna får en annan lärare bedriva undervisningen. En sådan lärare ska vara lämplig att bedriva undervisningen och i

så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande. En sådan lärare får som huvudregel bedriva undervisning under högst ett år i sänder och om en sådan lärare ska användas för att bedriva undervisning under längre tid än sex månader ska huvudmannen först fatta beslut om detta. Som huvudregel får endast den som har legitimation anställas som lärare inom skolväsendet utan tidsbegränsning. (2 kap. 13, 15 och 18–21 §§ skollagen)

Av förarbeten till skollagen framgår att utgångspunkten för att en aktivitet ska klassas som undervisning är att en lärare måste ha det övergripande ansvaret för det som ska göras (prop. 2009/10:165 s. 633).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att del av undervisningen i förskoleklassen samt undervisning i ämnet idrott och hälsa för årskurs 1–6 och undervisningen i ämnet hem- och konsumentkunskap för årskurs 6 inte bedrivs under ledning av lärare i skollagens mening. Tillsynen visar att de två personer som bedriver, och därmed ansvarar för, undervisningen i dessa ämnen inte är anställda som lärare, utan som elevassistenter på skolan. Vidare bedömer Skolinspektionen att all undervisning i årskurs 5–6 inte helt bedrivs under ledning av lärare, då det förekommer att en av elevassistenterna också bedriver, och därmed ansvarar för, undervisningen i dessa årskurser. En person som saknar anställning som lärare kan inte ansvara för sin undervisning, exempelvis att den utgår från aktuellt ämnes kursplan samt att bedömning och betygssättning genomförs. Den som är lärare enligt skollagens definition och som har rätt att bedriva undervisning är den som är anställd som lärare i verksamheten.

Undervisning av behöriga och legitimerade lärare

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervju med lärare framgår att tjänstefördelningen utgår från ett så kallat klasslärarssystem, vilket innebär att en lärare bedriver nästan all undervisning i en klass. I intervju med rektorn framgår att undervisningen i större utsträckning skulle kunna bedrivas av behöriga och legitimerade lärare om tjänstefördelningen i stället baserades på lärarnas behörighet. Vidare uppger rektorn att tjänstefördelningen till läsåret 2025/26 kommer ses över så att lärarna i högre utsträckning bedriver undervisning i de årskurser som de är behöriga i.

Av inkommen lärarförteckning framgår att undervisningen i årskurs 1–2 bedrivs av en legitimerad lärare med behörighet för förskolan och förskoleklass, trots att lärare med behörighet att undervisa i årskurs 1–2 finns att tillgå på skolan. Vidare framgår av lärarförteckningen att undervisningen i årskurs 5–6 bedrivs av en lärare med behörighet för årskurs 1–3, trots att lärare med behörighet att undervisa i dessa årskurser finns att tillgå på skolan. Av lärarförteckningen framgår också att legitimerad lärare med behörighet i förskolan och förskoleklass bedriver undervisningen i årskurs 1–2 i ämnet musik, trots att behörig och legitimerad lärare

i ämnet musik finns att tillgå på skolan. Av intervju med rektorn framgår att rektorn i tjänstefördelningen prioriterat lärare till vissa specifika årskurser, vilket innebär att lärare inte helt undervisar i de årskurser som de är behöriga i. Enligt rektorn har rektorn avvarat en lärare som enbart ska arbeta riktat mot särskilt stöd, då det finns behov av en sådan funktion på skolan. Gällande ämnet musik uppger rektorn att tjänstefördelningen beror på praktiska skäl, då eleverna i förskoleklass och i årskurs 1–2 inte ska åka till en annan skola för undervisning i ämnet. Däremot uppger rektorn att denne inte undersökt möjligheten att bedriva del av undervisning för förskoleklassen och undervisning i årskurs 1–2 i ämnet musik på Nykroppa skola.

Enligt rektorn finns det elever som undervisas i ämnet svenska som andraspråk av lärare som saknar behörighet i ämnet. Av intervju med lärare och av lärarförteckningen framgår dock att det finns två legitimerade och behöriga lärare i ämnet svenska som andraspråk att tillgå på skolan men som trots detta inte bedriver undervisning i ämnet. Rektorn uppger att skälet till att en av lärarna inte bedriver undervisning i ämnet är att rektorn behövt avvara en person som ska arbeta riktat med särskilt stöd till elever.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att endast den som har legitimation som lärare eller förskollärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen (2 kap. 13 § skollagen).

Vidare framgår av skollagen att om det inte finns någon att tillgå inom huvudmannens organisation som uppfyller kraven enligt 13 § eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna eller barnen, får en annan lärare eller förskollärare, bedriva undervisningen. En sådan lärare eller förskollärare ska vara lämplig att bedriva undervisningen och i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande. (2 kap. 18 § skollagen)

Av förarbetena till skollagen framgår att läraren är den enskilt viktigaste faktorn för elevernas resultat. Studier visar att lärares ämneskompetens och didaktiska kompetens är avgörande för att eleverna ska nå goda resultat. Det är därför problematiskt att en stor del av undervisningen i det svenska skolväsendet bedrivs av personer som saknar utbildning för den undervisning de bedriver, helt eller delvis. Utöver de generella lärarkompetenserna ska lärare också ha en specifik kompetens för olika skolformer, verksamheter, årskurser och ämnen. Det är nödvändigt eftersom barn, ungdomar och vuxna i olika åldrar och på olika utbildningsnivåer kräver olika slag av undervisning. För att utbildningen och undervisningen ska hålla hög kvalitet ska huvudmännen använda lärares kompetens på rätt sätt i undervisningen. Rektorn som leder och samordnar det pedagogiska arbetet inom sitt verksamhetsområde, har ansvar för att planera verksamheten på ett sådant sätt att lärare och förskollärare används för sådan undervisning som läraren eller förskolläraren har utbildning för. (prop. 2019/10:165 s. 261 f.)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att skolan brister i att erbjuda eleverna en undervisning som bedrivs av legitimerade och behöriga lärare. Tillsynen visar att organiseringen av utbildningen inte utgår från författningarnas krav vad gäller att undervisningen ska bedrivas av legitimerade och behöriga lärare. Det gäller i huvudsak för undervisningen i årskurs 1–2 och årskurs 5–6. Bland annat har tillsynen visat att undervisningen inte bedrivs av behöriga och legitimerade lärare i ämnena musik och svenska som andraspråk, trots att det finns behöriga och legitimerade lärare på skolan att tillgå. Skolinspektionens tillsyn visar att eleverna skulle få undervisning av behöriga och legitimerade lärare i högre utsträckning om undervisningen i stället organiserades utifrån lärarnas behörigheter.

Starta frånvaroutredning

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med elevhälsan och rektorn framgår att skolan bedömer att en elev har upprepad eller längre frånvaro om frånvaron överstiger 20 procent. I intervju med lärare framgår att de inte har kännedom om när skolan bedömer att en elev har upprepad eller längre frånvaro. Lärarna förlitar sig på den månatliga sammanställning som de får av kuratorn avseende elevernas frånvaro.

Av intervjuer med lärare, elevhälsan och rektorn framgår att en frånvaroutredning inte startats för åtminstone tre elever som bedöms ha upprepad eller längre frånvaro. För två av dessa elever uppger både rektorn och elevhälsan att eleverna haft upprepad eller längre frånvaro under såväl vårterminen som höstterminen 2024. I intervju med elevhälsan framgår att det för en av dessa elever inte startats någon frånvaroutredning då elevens vårdnadshavare inte samtyckte till detta. Av intervju med rektorn framgår att rektorn inte bedömer det som uppenbart obehövt att starta en frånvaroutredning för dessa tre elever. Vidare framgår av intervjuer med elevhälsan och rektorn att det på skolan inte genomförts några dokumenterade frånvaroutredningar under vårterminen eller höstterminen 2024. Däremot framgår av intervju med lärare att lärare genomför möten med elever och vårdnadshavare med anledning av elevers frånvaro. Enligt lärare kan åtgärder vidtas utifrån elevernas frånvaro, exempelvis att elever hänvisas till vården utanför skolan eller att elever får tillgång till en elevassistent.

I inkommen dokumentation från huvudmannen i form av handlingsplan för ökad skolnärvaro finns två olika rutiner för arbetet med frånvaro. Av intervju med elevhälsan framgår att rutinerna som finns i handlingsplanen för ökad skolnärvaro är kommunövergripande och inte specifika för hur skolpersonalen på Nykroppa skola ska arbeta med frånvaro. Enligt rektorn finns en ny rutin på skolan där kuratorns arbetssätt kring frånvaro framgår. Rektorn uppger att denna rutin gått igenom med lärare, men att det kan vara ottydligt för lärare hur de ska arbeta med elever som har upprepad eller längre frånvaro. Enligt rektorn framgår inte heller av

rutinen för frånvaro när en frånvaroutredning ska startas. En frånvaroutredning startas enligt rektorn när lärare, representanter från elevhälsan eller rektorn bedömer det som behövt.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att huvudmannen ska se till att all personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt denna lag har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet (2 kap. 34 § andra stycket skollagen).

Av skollagen framgår att om en elev har upprepad eller längre frånvaro från den verksamhet som avses i 17 § ska rektorn, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro, se till att frånvaron skyndsamt utreds om det inte är obehövt. Utredningen ska genomföras i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt med elevhälsan. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. (7 kap. 19 a § skollagen)

Av förarbetena till skollagen framgår att arbetet kring att upptäcka och agera tidigt för att motverka frånvaro hos elever är en av de mest grundläggande åtgärderna som skolan och samhället kan vidta för att fånga upp elever som riskerar att inte nå kunskapskraven och gå miste om den utbildning som de har rätt till. Vidare framgår exempel på när det kan anses obehövt att genomföra en frånvaroutredning. En utredning ska inte behöva genomföras när till exempel en elev har upprepad frånvaro på grund av läkarbesök, men frånvaron gäller under en begränsad tid och kan kompenseras genom extra anpassningar i undervisningen, eller att det rör sig om enstaka tillfällen av giltig frånvaro där orsakerna till frånvaron är uppenbara. Vidare framgår att fokus vid utredningen bör vara på att kartlägga orsakerna till frånvaron och att kartläggningen utgör ett underlag för att sätta in åtgärder som gör att eleven kan bryta ett negativt frånvaromönster. Det anges också att det är av största vikt att resultatet av en utredning av upprepad eller längre frånvaro ska utmynna i sådana åtgärder som behövs för att komma till rätta med elevens frånvaro. Det förutsätts i förarbetena att frånvaroutredningen och arbetet med frånvaron dokumenteras. (prop. 2017/18:182 s. 56 samt s. 59–63)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete med att utreda upprepad eller längre frånvaro. Tillsynen visar att frånvaroutredningar inte startats trots att skolan bedömt att elever har upprepad eller längre frånvaro. Tillsynen visar dessutom att det är otydligt för personal när en elev bedöms ha upprepad eller längre frånvaro. Att frånvaroutredningar inte startas leder till att det saknas underlag för att vidta konkreta åtgärder för att komma till rätta med elevens frånvaro.

Skolinspektionen vill också framhålla att det inte krävs något samtycke från en elevs vårdnadshavare för att starta en frånvaroutredning för att komma till rätta med en elevs frånvaro, även om utgångspunkten är att rektorn bör sträva efter att få till stånd ett fungerande samarbete med elevens vårdnadshavare i arbetet med

frånvaro. Att frånvaroutredningar inte startas på grund av att vårdnadshavare inte samtycker till det riskerar att leda till att elevers frånvaro blir långvarig och att elever i sin tur inte uppfyller de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, och går miste om den utbildning som de har rätt till.

Särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Anmälan till rektorn och utredning om behov av särskilt stöd

Av intervjuer med lärare, elevhälsan och rektorn framgår att det är otydligt för lärare hur de ska anmäla till rektorn när de befärar att en elev inte kommer uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att eleven getts stöd i form av extra anpassningar. I intervju med lärare anges tre olika sätt avseende hur lärare kan anmäla: att meddela rektorn muntligen i samband med att rektorn är närvarande på skolan, fylla i en blankett för särskilt stöd, eller ta upp elever i möten med elevhälsan som sker var fjärde vecka. I intervju med elevhälsan framgår att begreppet anmälan till rektorn inte används på Nykroppa skola. Elevhälsan uppger att när lärare informerar elevhälsan om elever, inom ramen för elevhälsoteamets möten där även rektorn ingår, kan elevhälsan ge feedback till lärarna huruvida eleven behöver ytterligare extra anpassningar eller om en utredning av en elevs behov av särskilt stöd ska startas. Enligt rektorn finns i nuläget inga rutiner på skolan för arbetet med särskilt stöd.

Av intervju med lärare framgår att det finns åtminstone fyra elever på skolan som inte är anmälda till rektorn trots att de befärar att eleverna inte kommer uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots extra anpassningar. Enligt lärare finns det även flera elever på skolan som inte är anmälda till rektorn trots att eleverna uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Av intervju med elevhälsan framgår att minst två av de fyra elever som lärare befärar inte kommer uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots extra anpassningar, inte är anmälda till rektorn för behov av utredning av särskilt stöd. Enligt rektorn har däremot samtliga dessa elever anmälts till rektorn för behov av utredning för särskilt stöd under höstterminen 2024.

Vidare framgår av intervju med rektorn att det inte startats en utredning av behov av särskilt stöd för åtminstone fem elever som lärare befärar inte kommer uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots extra anpassningar, eller som uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Enligt rektorn ges tre av dessa elever särskilt stöd, trots att en utredning av elevernas behov av särskilt stöd inte har startats.

Rättslig reglering

Om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningssmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Det särskilda stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövt. (3 kap. 7 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister vad gäller att anmäla och utreda elevers behov av särskilt stöd. Tillsynen visar att det är otydligt på skolan hur anmälan ska göras till rektorn när en lärare befarar att en elev, trots extra anpassningar, inte kommer uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas. Det leder till en otydlighet på skolan avseende vilka elever som anmälts till rektorn. Av tillsynen framgår att lärare inte anmält elever till rektorn när de befarar att en elev inte kommer uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots extra anpassningar, eller för elever som uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Däremot är skolledningen av uppfattningen att samtliga elever har anmälts till rektorn. Därtill visar tillsynen att det finns elever där skolan inte startat en utredning av behov av särskilt stöd, trots att eleverna anmälts till rektorn. Om anmälan till rektorn inte görs när det befaras att en elev inte kommer uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots extra anpassningar, och elevens eventuella behov av särskilt stöd inte utreds riskerar eleven att bli utan det särskilda stöd som eleven kan ha behov av och rätt till enligt skollagen.

Kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med elever framgår att elever använder ett fult språkbruk, svordomar och nedsättande kommentarer när de pratar med varandra. Att elever använder ett hårt språkbruk bekräftas även av intervju med lärare. Enligt elever säger lärare eller annan skolpersonal inte till eleverna när de använder ett fult språkbruk. Däremot uppger elever att lärare ibland kan säga ifrån om elever skulle säga något som kan uppfattas som kränkande.

Av intervjuer med lärare och rektorn framgår att lärare och annan skolpersonal inte alltid agerar när en elev utsätts för kränkande behandling. Av intervju med lärare framgår att kränkande behandling i form av verbala kränkningar förekommer dagligen i de flesta klasser på Nykroppa skola. Enligt lärare är det två årskurser som utmärker sig, där verbala kränkningar är mer förekommande än i de övriga årskurserna. Av intervju med lärare framgår att lärare inte hinner agera på alla de verbala kränkningar som sker på skolan, varken när de hör elever använda ett olämpligt språkbruk eller när verbala kränkningar sker på exempelvis fotbollsplanen. Vidare uppger lärare att de heller inte uppmärksammar all kränkande behandling som sker på skolan. När elever inte följer skolans ordningsregler, som exempelvis när elever använder ett ovårdat språk, ska lärare använda skolans konsekvenstrappa men enligt lärare görs inte detta.

Vidare framgår av intervjuer med lärare och rektorn att lärare och övrig skolpersonal inte alltid anmäler kränkande behandling till rektorn. Av intervju med lärare framgår att lärare kan glömma bort att göra en anmälan i de fall en elev har upplevt sig utsatt för kränkande behandling till rektorn. Enligt lärare har ingen anmälan till rektorn om kränkande behandling gjorts under höstterminen 2024. Av intervju med rektorn framgår att enbart två anmälningar om kränkande behandling gjorts under läsåret 2023/24. Enligt rektorn är inte det en rättvisande bild av antalet kränkningar som förekommer på skolan.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att huvudmannen ska se till att personalen som har hand om utbildningen i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt denna lag ges möjligheter till kompetensutveckling. Huvudmannen ska se till att all personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt denna lag har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet. (2 kap. 34 § skollagen)

Av skollagen framgår att personalen får vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero. Detta innefattar en befogenhet att ingripa fysiskt för att avvärja våld, kränkningar eller andra ordningsstörningar. En åtgärd enligt första stycket får vidtas endast om den står i rimlig proportion till sitt syfte och övriga omständigheter. (5 kap. 6 § första och andra stycket skollagen)

Enligt läroplanen ska alla som arbetar i skolan aktivt medverka till att motverka diskriminering och kränkande behandling av individer och grupper. (Lgr 22, avsnitt 2.1)

Vidare framgår av skollagen att en lärare, förskollärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta

de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden. (6 kap. 10 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i arbetet med att motverka kränkande behandling. Tillsynen visar att personal inte alltid agerar när en elev utsätts för kränkande behandling på skolan och heller inte anmäler kränkande behandling till rektorn. Att kränkningar inte anmäls till rektorn medför att händelserna inte kommer till huvudmannens kännedom och att huvudmannen därmed inte kan ta sitt ansvar för att skyndsamt utreda och vidta de åtgärder som krävs för att förhindra kränkande behandling i framtiden. Därmed finns en uppenbar risk att kränkande behandling fortsätter på skolan.

Ordningsregler

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med elever framgår att eleverna inte känner till skolans ordningsregler, och enligt rektorn är ordningsreglerna inte kända på skolan. Av intervju med lärare framgår att elever inte är delaktiga i arbetet med att utarbeta, följa upp och omarbeta ordningsreglerna. Vidare uppger lärare att det har varit svårt att få till elevrådsträffar på Nykroppa skola. Rektorn uppger att eleverna kommer att få medverka i utarbetandet av ordningsreglerna vid elevråd senare under höstterminen 2024.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att ordningsregler ska finnas för varje skolenhet. Ordningsreglerna och hur de följs ska regelbundet följas upp. Orsakerna till uppföljningens resultat ska analyseras. Ordningsreglerna ska utarbetas, följas upp och, vid behov, omarbetas under medverkan av eleverna. Rektorn beslutar om ordningsregler. (5 kap. 5 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att eleverna, vid tidpunkten för Skolinspektionens besök, inte getts möjlighet att medverka i arbetet att utarbeta, följa upp eller omarbeta skolans ordningsregler, vilket är en brist.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Filipstads kommuns verksamhet vid Nykroppa skola uppfyller inte författningarnas krav vad gäller att undervisning bedrivs under ledning av lärare, undervisning av legitimerade och behöriga lärare, starta frånvaroutredning, särskilt stöd, kränkande

behandling och ordningsregler. Det finns därför skäl att förelägga Filipstads kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden utan konstaterade brister

Informera vårdnadshavare om frånvaro samt anmälan till huvudmannen att en frånvaroutredning inletts

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I intervjuer med lärare, elevhälsan och elevassistenter framgår att en elevs vårdnadshavare informeras samma dag om eleven har ogiltig frånvaro. Enligt lärare, elevassistenter och elevhälsan registrerar lärare elevers ogiltiga frånvaro varje dag i skolans digitala system.

Vidare framgår av intervju med rektorn att det inte startats någon frånvaroutredning för elever med upprepad eller längre frånvaro under vårterminen 2024 eller höstterminen 2024. Av den anledningen har rektorn inte anmält till huvudmannen om att en frånvaroutredning startats för en elev med upprepad eller längre frånvaro.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att om en elev i grundskolan utan giltigt skäl uteblir från den obligatoriska verksamheten, ska rektorn se till att elevens vårdnadshavare samma dag informeras om att eleven har varit frånvarande. Om det finns särskilda skäl behöver elevens vårdnadshavare inte informeras samma dag (7 kap. 17 § skollagen).

Vidare framgår av skollagen att när en utredning om en elevs frånvaro har inletts ska rektorn se till att frånvaron snarast anmäls till huvudmannen (7 kap. 19 a § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del. Mot bakgrund av att det inte startats några frånvaroutredningar saknas det underlag för Skolinspektionen att bedöma om Nykroppa skola arbetar i enlighet med författningarna när det gäller att informera huvudmannen när en frånvaroutredning har startats. Därmed saknas också underlag för att konstatera brist inom detta område.

Signerat av: Hans-Göran Arvidsson

Hans-Göran Arvidsson

Signerat av: Victoria Eriksson

Victoria Eriksson